

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II informacyjny
Ew/Ref. 13675
Nr. /II

ADJUTANTURA GENERALNA

6927 T2
Pocztą polową 53 30 marca 1921 r.

Przesyła się do wiadomości odpis raportu eksp.
wojsk. przy Pol.Del. Pokojowej w Rydze Nr.26. z dn.19/III.21.r

1. X. załącznik

Zawartość:

Wojciechowski

- Otrzymują:
1. M. S. Wojsk. Od. II.
 2. Adj. Gen.
 3. M. S. Z.
 4. M. S. W. Inst. Wojsk. Geogr.

I. Zast. Szefa Szt. Gener.

/-/ K U L I N S K I

Gen. ppor.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L: Dz. 6927 T2 dnia 5 IV 1921 r.
raport. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

183

Ekspert wojskowy No 865.

Ryga, dnia 19 marca 1921.r.

R A P O R T No.26.

1. Dnia 18 marca o godzinie 21-ej m.30. na plenarnem posiedzeniu Konferencji Pokojowej nastąpiło podpisanie Traktatu Pokojowego, którego tekst w 10 egzemplarzach załącza się przy niniejszym /załącznik No.1./ jak również dwie mapy w skali 10 wiorst w cału podklejone na płótnie ze ściśnięciem oznaczeniem granicy państwowej / zał. No.2./ będące dokładną kopją mapy oryginalnej, załączonej do Traktatu Pokojowego. Jedna z załączonych map jest przeznaczona dla M.S.Wojsk.

2. W ślad za tut. No 795 i raportem No 25 z dnia 9/3 w sprawie tajemnicy wojskowej w artykule XI. Traktatu podaję dalszy jej przebieg. Po złożeniu przez ekspertów oświadczenia na posiedzeniu Delegacji w dn.9/3 p.Dąbski podał to oświadczenie do wiadomości ogółu Delegacji z podkreśleniem, że data 1870 r. /art.XI./punkt/6 / była przez niego postanowioną w porozumieniu z ekspertem wojskowym. Ppułk.Matuszewski ze swej strony złożył powtórne oświadczenie, iż wysunął rok 1917. i 1915 natomiast rok 1870 był zaproponowany publicznie przez p.Dąbskiego bez uprzedniej opinii eksperta wojskowego. Powypowiedzeniu przez p.Dąbskiego wobec Delegacji Rosyjskiej w d.8.marca głosno daty 1870 r. ppdpułkownik Matuszewski nie dewazuując Przewodniczącego nie mógł wysuwać innych dat.

P.Dąbski zaznaczył, iż o fakcie powyższym powiadomi Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Nacz.Dow. Oświadczenia te zostały zaprotokółowane w protokole posiedzenia Delegacji.

Na następnych posiedzeniach Delegacji wobec silnych nalegań z tej strony postanowiono sprawę natychmiastowego zwrotu sztandarów i zwrotu aktów pomiarów trygometrycznych i niwelacyjnych zaznaczyć w protokole dodatkowym. Projekt takiego protokołu został przygotowany d.14 marca / zał. No.3./ Punkt "d" tego projektu został opracowany przez porucznika Grzegorzuka. Jednak w dalszym rozwoju p.Dąbski zdecydował, iż

forma protokołu jest nieodpowiednią, i że najwygodniej przeprowadzić na tę sprawę w formie wymiany not. Projekt Odpowiedniej noty został w dniu 16/III opracowany / zał.No.4./ Na posiedzeniu Przewodniczących d.17/III, gdy omawiano sprawę powyższą, Joffe zaznaczył, iż zwrot wymienionych przedmiotów uważa za rzecz zupełnie naturalną i że nie ma potrzeby zakatwienia tego drogą wymiany not. Temiennie na posiedzeniu Polskiej Delegacji tegoż dnia zdecydowano notę taką wysłać. Jednakże pomimo powyższej decyzji żadna nota w tej sprawie wysłana nie została, o czym eksperci wojskowi nie zostali oficjalnie powiadomieni do chwili wysłania niniejszego raportu / 19.marca 1921/r/ wieczór./

W ten sposób zwrot natychmiastowy sztandarów oraz zwrot danych, dotyczących pomiarów tryangulacyjnych, opiera się wyłącznie na ustnym oświadczeniu Joffego z dnia 17 marca / rozmowy Przewodniczących nie są protokołowane / Jako drogę do uzyskania aktów pomiarów uważamy:

- a/ wysłanie odpowiedniego oficera do Komisji Mieszanej w Moskwie, któryby potrafił wydestać akta drogą oficjalną i nieoficjalną.
- b/ uzyskanie potrzebnych danych z Komisji Delimitacyjnej, której Rosyjsko-ukraińska część posiadać będzie wszelkie akta w tej sprawie.

3/ Załączniki:

- 1. Tekst Traktatu Pokojowego / 10 egzemplarzy /.
- 2. Mapa 10 wiorst w calu z wykreśloną granicą państwową /na płótnie - 2 egzemplarze /
- 3. Projekt protokołu dodatkowego w sprawie zwrotu sztandarów i aktów pomiarów.
- 4. Projekt noty w sprawie powyższej.

/-/ H a t u s z e w s k i
ppużk.

Za zgodność odpisu:

Rupienicz

Szanowny Panie Przewodniczący!

Z polecenia mojego rządu mam zaszczyt prosić Pana o uprzejme rozważenie i uwzględnienie wniosków poniższych, dotyczących wykonania artykułu XI. Traktatu Pokojowego.

1/ Wyrażona z chwilą podpisania Traktatu Pokojowego gotowość Rządu Rosyjskiego do rychłego niezwiązanego terminami umownymi wydania wszystkich sztandarów, chorągwi, regalii pułkowych byłych wojsk polskich i oddziałów powstańczych, powitana byłaby jako prawdziwy wyraz życzliwości Rosji. Taki gest Rządu Rosyjskiego znalazłby właściwą ocenę w oczach Narodu Polskiego, zwiastowałby bowiem chęć ostateczną zerwania ze smutnymi tradycjami przeszłości i byłby godnym zakończeniem dzieła pokoju, opartego na porozumieniu wzajemnem.

2/ Rząd Rzeczypospolitej Polskiej powitałby zatem z całym uznaniem chęć Rządu Rosyjskiego do możliwie rychłego, również terminami traktatowymi niezwiązanego na tej części ziem Rzeczypospolitej Polskiej, nych/ które poprzednio wchodziły w skład b. Imperjum Rosyjskiego, oraz wszelkich aktów pomiarowych powyższego terytorjum, dokonanych przez Rosyjskie władze państwowe. Posiadanie tych aktów i danych jest niezbędne celem możliwie rychłego uskutoczenia reformy rolnej oraz przewidzianego przez ustawy polskie wyłączenia większej własności ziemskiej. Brak zaś tych dokumentów utrudniłby musiak, a nawet odwlekłby dzieło reformy.

Ze swej strony pozwoliłbym sobie zaproponować Szanownemu Panu Przewodniczącemu ustalenie terminu wydania przedmiotów pod punktem 1. i punktem 2. wyzszególnionych w tym trybie, iż przekazanie nastąpiłoby nie później niż w trzy tygodnie po ukonstytuowaniu Komisji Mieszaney, przewidzianej w punkcie 15 artykułu XI. Traktatu Pokojowego.

Jestem przekonany, iż Szanowny Pan Przewodniczący w zrozumieniu potrzeb które Rządem Rzeczypospolitej Polskiej kierują przychylić się raczy do pomyślnego załatwienia wykuszczonej powyżej wniosków i w tej nadziei proszę przyjąć.....

Za zgodność odpisu:

P R O J E K T .

Protokołu dodatkowego do Traktatu

Rosja i Ukraina w celu częściowego wykonania artykułu XI Traktatu niniejszego zwracają, przekazują lub reewakuują do Polski niezwłocznie po podpisaniu Traktatu /jeszcze przed utworzeniem Komisji Mieszanej przewidzianej punktem 14 wyżej wskazanego artykułu/ następujące przedmioty/:

Podług punktu 5 i 9-go.

- a/ z archiwum Senatu w Petersburgu i akta wraz z dokumentami Departamentów kasacyjnych i Departamentu do spraw włościańskich /były drugi Departament spraw niezakończonych lub takich zakończonych, którym akta dotąd nie odesłano do właściwych urzędów.
 - b/ akta, dokumenty, wszelkie księgi i korespondencje Banku Włościańskiego i Księżęckiego;
 - c/ archiwa, akta, dokumenty i korespondencje Urzędu do spraw włościańskich przy Wydziale Ziemskim Min.Spr.Wewn. w Petersburgu, dotyczące uwłaszczenia i urządzenia włościan w granicach Rzeczypospolitej Polskiej; także przedmioty urzędów gubernialnych do spraw włościańskich i Komisarzy do spraw włościańskich b.Królestwa Polskiego; także przedmioty Komitetów obrony lasów, Zarządów okręgowych Dóbr Państwa, Zarządu Stadnin państwowych;
 - e/ akta i wszelkie materiały kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, Nadwiślańskiej i Iwangrodzko-Dąbrowskiej;
 - f/ akta, sprawy i tp. magistratów, rad miejskich i podległych im instytucji
- Podług punktu 1-a i b.

Trofea przechowywane przed wojną światową: w Moskwie, w Gruźejnoj Pałacie i w muzeum 1812.r.; w Petersburgu w fortecy Petropawłowskiej i w muzeum Suworowa.

Gobeliny b. Skarba Królowej ^{Kat.}, przechowywane przed wojną światową w pałacu w Gatozynie oraz w Petersburgu w Pałacu Zimowym, w muzeum Stajni Nadwornej i Akademii Sztuk Pięknych.

Podług punktu 9 b.

Evakuowane do Moskwy w r.1915 meble i przedmioty z Kaziensk, Belwodera Zamku Królewskiego i teatrów rządowych w Warszawie; ewakuowany w r.1915. ochrowalnie z Warszawy do Moskwy obraz Matejki "Bitwa pod Grunwaldem" ewakuowane w r.1915 akta, dokumenty i tp. z archiwum Głównego w Warszawie.

Za zgodność opisu:

D/ dane, dotyczące punktów tryangulacyjnych znajdujących się na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej, jak również akta, sporządzone przy pomiarach państwowych na tem terytorjum przeprowadzonych;

